

Försvarsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om hälsovården inom försvarsmakten, lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och lagen om patientens ställning och rättigheter

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om hälsovården inom försvarsmakten, lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och lagen om patientens ställning och rättigheter (RP 48/2015 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- justitieombudsmannasekreterare Iisa Suhonen, Riksdagens justitieombudsmans kansli
- regeringsråd Anne Koskela, social- och hälsovårdsministeriet
- äldre regeringssekreterare Minnamaria Nurminen, försvarsministeriet
- assessor, VH JL Tuija Sundberg, Huvudstaben
- överläkare, medicinalbrigadgeneral Simo Siitonen, Huvudstaben
- referendarieråd Arja Myllynpää, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- regionförvaltningsöverläkare Hannele Havanka, Regionförvaltningsverket i Norra Finland
- ordförande Paavo Kiljunen, Finlands Fredsbevararföbund rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen förslås det att lagen om hälsovården inom försvarsmakten, lagen om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och lagen om patientens ställning och rättigheter ändras så att Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården samt regionförvaltningsverket får till uppgift att styra och övervaka hälsovårdstjänsterna inom försvarsmakten. Tillsynsbefogenheten ska dock inte gälla försvarsmaktens hälsovård under försvarstillstånd eller sådana undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen och inte heller militär krishantering utomlands.

Propositionen syftar till att göra styrningen och tillsynen av hälsotjänsterna enhetligare, tillgodose befolkningens grundläggande rättigheter och realisera likställdheten.

Betänkande FsUB 1/2015 rd

Det är tänkt att tyngdpunkten i tillsynen över hälsovårdstjänsterna inom försvarsmakten ska ligga på regionförvaltningsnivån. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska enligt förslaget styra regionförvaltningsverkens verksamhet när det gäller tillsynen över försvarsmaktens hälsovård och genomförandet, samordningen och förenhetligandet av den styrning som sammanhänger med tillsynen. Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverket ska enligt förslaget handlägga och avgöra ärenden som gäller organisationstillsynen inom försvarsmaktens hälsovård inom ramen för sina lagstadgade befogenheter.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2016 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2016.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och ändamålsenlig. Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

Enligt utredning till utskottet fungerar hälsovården inom försvarsmaktens hälsovård väl och antalet klagomål per år är endast några få.

Hälsovården inom försvarsmakten står för närvarande utanför den tillsyn som utövas av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) och regionförvaltningsverken. Den allmänna planeringen och styrningen av samt tillsynen över hälsovården inom försvarsmakten sköts av huvudstaben. Försvarsutskottet ser det som angeläget att den hälso- och sjukvård som produceras av försvarsmakten i fortsättningen övervakas enligt principer motsvarande de som gäller till exempel den kommunala hälso- och sjukvården.

Som nationell tillsynsmyndighet övervakar Valvira bland annat yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården när de arbetar inom det området. Det primära syftet med tillsynen är att upprätthålla och främja patientsäkerheten och säkerställa hälsotjänsternas kvalitet. Enligt lagförslaget ska det huvudsakliga ansvaret för styrningen och tillsynen av försvarsmaktens hälsovårdstjänster bäras av ett regionförvaltningsverk.

Enligt utredning till utskottet har regionförvaltningsverken kommit överens om att organisationstillsynen för hälsovården inom försvarsmakten koncentreras till Regionförvaltningsverket i Norra Finland i Uleåborg. Det är enligt försvarsutskottets mening motiverat att koncentrera tillsynen till ett regionförvaltningsverk. Tillsynen över hälsovården inom försvarsmakten kräver specialiserad expertis som säkerställs bäst genom att koncentrera uppgifterna till ett enda regionförvaltningsverk.

Betänkande FsUB 1/2015 rd

Hälsovårdstillsynens karaktär

Utskottet vill understryka att hälsovårdsmyndigheten alltid har det primära ansvaret för att följa och övervaka sin egen verksamhet. Huvudstaben bör fortsatt säkerställa att hälso- och sjukvården inom försvarsmakten är ordnad på behörigt sätt. Valviras och regionförvaltningsverkets tillsyn har karaktären av laglighetsövervakning, och dess primära syfte är att trygga att verksamheten uppfyller kraven i lagstiftningen. Genom tillsynen och styrningen i samband med den tryggas och främjas kvalitet och patientsäkerhet i fråga om försvarets hälsovård. Utskottet vill påpeka att den föreslagna organisationstillsynen också främjar rättssäkerheten för den yrkesutbildade personalen inom hälso- och sjukvården som är anställd inom försvarsmakten.

Lagen föreslås bli kompletterad med bestämmelser om tillgängliga metoder för tillsynsmyndigheterna, som exempelvis styrnings- och utvärderingsbesök samt inspektionsbesök. Tillsynsmyndigheten kan utifrån sina observationer meddela ett föreläggande om att brister ska avhjälpas eller avbryta verksamheten eller förbjuda användningen av en apparat, vid behov vid vite. Vid lindrigare brister får tillsynsmyndigheten delge den övervakade sin uppfattning om det förfarande som lagen kräver, göra den övervakade uppmärksam på att verksamheten ska ordnas på behörigt sätt, uppmana den övervakade att avhjälpa bristen eller ge en anmärkning. Enligt utredning till utskottet motsvarar tillsynsbestämmelserna de tillsynsbestämmelser och den tillsynspraxis som gäller inom den kommunala hälso- och sjukvården. Utskottet har ingenting att invända mot den föreslagna regleringen.

Hälsovården vid militära krishanteringsinsatser

Enligt 17 § i lagen om militär krishantering har den som hör till krishanteringspersonalen rätt till hälsovård enligt lagen om hälsovården inom försvarsmakten. Den nya reglering som föreslås i propositionen gäller inte militära krishanteringssupdrag. I fråga om dem är det fortsättningsvis huvudstaben som ansvarar för tillsynen över hälsovården.

När tjänstgöringen i en militär krishanteringsinsats upphör, övergår försvarsmaktens hälsovårdsansvar för den anställda till den egna hemkommunen. När det gäller olycksfall i militärtjänst som inträffat eller militärtjänstsjukdomar som ådragits under krishanteringstjänstgöring, vilka är kända i hemförlovningsskedet eller fastställs senare, ansvarar Statskontoret för åtgärdskostnaderna efter det att tjänstgöringen har upphört.

Enligt de sakkunniga som utskottet har hört är hälsovården för de finländska krishanteringstrupperna under utbildning, övning och tjänst exemplariskt ordnad. Vård efter krishanteringstjänst i fråga om olycksfall i militärtjänst eller militärtjänstsjukdomar har delvis upplevts som ett problem. Problemen har i synnerhet gällt påvisandet av sambandet mellan ett olycksfall eller en sjukdom och krishanteringstjänsten.

I propositionen konstateras att försvarsmakten vid behov stöder Statskontoret när det gäller allvarliga olycksfall och militärtjänstsjukdomar i samband med militär krishantering genom att erbjuda Statskontoret militärmedicinskt konsultationsstöd. Utskottet vill understryka att de som deltar i krishanteringsinsatser i alla lägen ska kunna lita på att en skada eller sjukdom som har samband med krishanteringstjänst blir behandlad. Försvarsmakten bör fästa särskild uppmärksamhet

Betänkande FsUB 1/2015 rd

samhet vid att den militärmedicinska konsultation som försvarsmakten erbjuder Statskontoret är heltäckande och ges i rätt tid.

UTSKOTTETS FÖRSLAG TILL BESLUT

Revisionsutskottets förslag till beslut:

godkänner lagförslag 1—4 i proposition RP 48/2015 rd utan ändringar.

Helsingfors 11.11.2015

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Mika Kari sd
medlem Thomas Blomqvist sv
medlem Timo Heinonen saml
medlem Olli Immonen saf
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Seppo Kääriäinen cent
medlem Markus Mustajärvi vänst
medlem Lea Mäkipää saf
medlem Markku Pakkanen cent
medlem Jaana Pelkonen saml
medlem Mika Raatikainen saf
medlem Mikko Savola cent

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.